

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ*

ΥΠΟ Κ. Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμῶς, Κύριοι Συνάδελφοι, διὰ τὴν ὁμόφωνον ὑμῶν ψῆφον, ἣτις τόσον εὐμενῶς μὲ ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ὕψιστον ἀξίωμα τῆς Ἀκαδημίας. Θὰ προσπαθῆσω παντὶ σθένει νὰ ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῆς ὑμετέρας ψῆφου καὶ τὰς πολλαπλᾶς ὑποχρεώσεις τῆς προεδρικῆς ἔδρας. Ἄλλ' ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι τὸ προεδρικὸν ἔργον δὲν εἶναι εὐκόλον ἢ προεδρία Ἀκαδημίας, καὶ μάλιστα Ἀκαδημίας νεοπαγοῦς, ἐνέχει πολλὰς δυσχερείας καὶ πολλὰς φροντίδας. Ἄλλως καὶ ἡ διαδοχὴ Προέδρου, ὅστις μετὰ τόσης δεξιότητος καὶ ἐπιτυχίας προήδρευσε αὐτῆς, καθιστᾷ τὸ ἔργον ἔτι δυσχερέστερον. Εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι διερμηγεύω τὰ αἰσθήματα ὄλων ὑμῶν, ἐκφράζων πρὸς τὸν κ. Ζέγγελην, μετὰ τῶν ἰδίων θερμῶν εὐχαριστιῶν διὰ τοὺς εὐμενεῖς λόγους, τοὺς ὁποίους εὐηρεστήθη νὰ εἴπῃ πρὸ ὀλίγου περὶ ἐμοῦ, καὶ τῆς Ἀκαδημίας ὀλοκλήρου τὴν εὐαρέσκεϊαν διὰ τὰς πρὸς αὐτὴν πολυτίμους ὑπηρεσίας του.

Τὰ προεδρικά καθήκοντα προϋποθέτουν πολλὰ προσόντα καὶ ἐπιβάλουν, ὡς εἶπον ἤδη, βαρείας καὶ πολλαπλᾶς ὑποχρεώσεις. Ἡ ἐπιτυχὴς διεύθυνσις ἀκαδημαϊκῆς συνεδρίας ἀπαιτεῖ σταθερότητα, ἀλλὰ μετὰ τῆς δεούσης ἀβρότητος καὶ εὐπροσηγορίας· θέλει κῦρος γνώμης, στηριζόμενον ἐπὶ βαθείας καὶ γενικῶς ἀνεγνωρισμένης γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ πείραν, πηγάζουσαν ἐξ ἀσφαλοῦς ψυχολογίας τῶν προσώπων· χρειάζεται πρὸ χειρὸν εἰς τὴν μνήμην ὀλόκληρον τὸν Ὄργανισμὸν καὶ τὸν Κανονισμόν, ἀλλὰ καὶ τὴν μετὰ ἐτοιμότητα καὶ εὐθυκρισίας χρῆσιν καὶ πιστὴν ἐφαρμο-

* Συνεδρία 10 Ἰανουαρίου 1929.

γὴν αὐτῶν. Ὁ Πρόεδρος ὀφείλει νὰ εἶναι δίκαιος πρὸς ὅλους καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη, οἱ ὅποιοι, τυχόν, κατὰ τινα στιγμήν, δι' οἰονδήποτε λόγον, ὑπῆρξαν ἄδικοι πρὸς αὐτόν. Ἄφ' ἑτέρου, εἰάν ἡ μετριοπάθεια εἶναι ἀρετὴ παντὸς μέλους, ἡ ἀπάθεια εἶναι καθήκον τοῦ Προέδρου. Διὰ νὰ δύναται νὰ κατευναῖζη τὰς ἐξάψεις τῶν ἄλλων, πρέπει πρὸ παντὸς αὐτὸς νὰ εἶναι κύριος τῶν ἰδίων παραφορῶν. Ἡ μετὰ ψυχραιμίας διεξαγωγή τῶν συνεδριάσεων, ἡ πρὸς ὅλους καὶ καθ' ὅλα ὁμοίᾳ κατ' αὐτὰς συμπεριφορὰ, ἡ ἀκριβῆς ἀντίληψις καὶ μετὰ σαφηνείας πιστὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πολυπλόκων καὶ ποικίλης εἰδικότητος ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων, ἡ μετὰ πλήρους ἀμεροληψίας, ἀλλὰ καὶ τελείας φιλοφροσύνης, ἐπίκαιρος παρέμβασις πρὸς μετρίωσιν τοῦ τυχόν ὑψουμένου τόνου αὐτῶν, ἡ μετ' εὐθύτητος ἀπονομὴ τοῦ δικαίου, εἰς ὃν τοῦτο ἀνήκει, εἶναι καθήκοντα τοῦ Προέδρου καὶ οἱ κύριοι παράγοντες τῆς ἐπιτυχίας του. Αὐτὰ συνεπάγονται τὴν ἀπαραίτητον εἰς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην καὶ συμπάθειαν τῆς Ἀκαδημίας· αὐτὰ προσδίδουν εἰς αὐτὸν τὴν ἀναγκαίαν ἐπιβολὴν μετὰ τοῦ ἀπαραιτήτου κύρους πρὸς τελεσφόρον αὐτοῦ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀρμονικῆς λειτουργίας καὶ τῆς προόδου τῆς Ἀκαδημίας.

Ὅθεν τὰ ἔργα τοῦ Προέδρου, θὰ ὁμολογήσητε μετ' ἐμοῦ, Κύριοι Συνάδελφοι, δὲν εἶναι μόνον πολλά, ἀλλὰ καὶ πολὺ δύσκολα. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψητε, ὄχι μόνον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ὑμετέραν ἐπιείκειαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλπίζω ἐπὶ τὴν ἐνεργὸν συνδρομὴν ὑμῶν πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς Ἀκαδημίας. Θὰ εἶμαι δὲ εὐτυχὴς ἂν καὶ εἰς τὸ προεδρικὸν γραφεῖον ἔβλεπον τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας προσερχόμενα συχνάκις, διὰ νὰ προτείνωσι γνώμας καὶ νὰ ἀνταλλάσσωσι μεθ' ἡμῶν τὰς σκέψεις των ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων καὶ τῆς λειτουργίας καθόλου τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας. Ἐκεῖ συγχρόνως θὰ λαμβάνωσι γνώσιν τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς καὶ τοιοῦτοιτρόπως θὰ ἐκτιμήσουν δεόντως τὰς προσπαθείας καὶ τὰς πολλὰς φροντίδας, αἱ ὅποιαι καταβάλλονται διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν της ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ἰδία τοῦ κ. Γεν. Γραμματέως, τοῦ κ. Γραμματέως τῶν πρακτικῶν καὶ τοῦ κ. Γραμματέως τῶν δημοσιευμάτων. Οὕτω δὲ γινόμενοι ἐνήμεροι αὐτῆς θὰ παρασκευάζονται

καὶ διὰ τὴν διαδοχὴν ἡμῶν. Διότι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τῆς ἱκανότητος καὶ τῶν προσόντων τοῦ Προεδρείου, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς συνεργασίας ὄλων τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἢ δὲ σεμνότης καὶ ἡ σπουδαιότης τῶν ἀκαδημαϊκῶν συνεδριάσεων, ἐκ τῶν συζητήσεων καὶ τοῦ ἔργου ἐν γένει τῶν ὁποίων πηγάζει ἡ πρόοδος καὶ διαχέεται τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ φιλοσοφικὸν πνεῦμα εἰς ὄλον τὸ ἔθνος, εἶναι πρωτίστως προῖον τῆς ἱκανότητος, τῆς εἰς αὐτὴν ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐκτιμῆσεως ὄλων τῶν μελῶν τῆς. Ὁ ἀείμνηστος κτίτωρ τῆς Ἀκαδημίας, οὐχὶ ἀσκόπως, φαίνεται, ἔκτισεν αὐτήν, ἀδραῖ δαπάνῃ, συμφώνως πρὸς τὴν περὶ τῶν καλλιμαρμάρων ἀλλῶν γνώμην τοῦ *La Bruyère* ὅπως δὲν ἐκόσμησεν ἄνευ σημασίας τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων ἡμῶν διὰ τῶν ὠραίων εἰκόνων, αἱ ὁποῖαι ἀπεικονίζουσι τὸ ἔργον καὶ τὸ μαρτύριον, ἀλλὰ καὶ τὸν τελικὸν θρίαμβον, τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ὅστις ἐτόλμησεν ἂ ἀποκαλύψῃ ἐν τῶν μυστικῶν τῆς Φύσεως. Καὶ ἐὰν αἱ εἰκόνες τοῦ Προμηθέως συμβολίζουσι τὴν ἐπίπονον καὶ δύσκολον σταδιοδρομίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τελικὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἐπιστήμονος, τὸ λεῖον μάρμαρον, τὸ ὁποῖον πανταχόθεν μᾶς περιβάλλει, συμβολίζει τὸν ἀκαδημαϊκὸν χαρακτήρα, τὰ ἀκαδημαϊκὰ καθήκοντα, τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἀβρότητα. Ἐτέθη, φαίνεται, πανταχοῦ περὶ ἡμᾶς, διὰ τὰ ὑπενθυμίζῃ διαρκῶς εἰς τὸν ἀκαδημαϊκόν, ὅτι ὀφείλει τὰ εἶναι ἀκαμπτος ὑπὸ οἰασδήποτε πιέσεις, ἀνένδοτος πρὸ οἰασδήποτε παρακλήσεως, ἀλύγιστος πρὸς οἰανδήποτε εὔνοϊαν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ψυχρὸς ἢ ψυχραίμος εἰς τὰς συζητήσεις, καὶ ἀβρὸς καὶ λεῖος πρὸς ὄλους, ἤτοι *proli*, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ Γάλλοι, ὅπως αὐτό.

Καὶ ἡ ἀβρότης καὶ ἡ εὐπροσηγορία, ἥτις πάντοτε μέχρι τοῦδε, εὐτυχῶς, ἐπεκράτησε καὶ ἐχαρακτήρισε τὰς συνεδριάσεις ἡμῶν ἐν γένει, εἶναι, ὡς γνωστόν, τοσοῦτω μᾶλλον ἀναγκαία, ὅσον στενωτέρως εἶναι ὁ κύκλος, εἰς τὸν ὁποῖον συνεργόμεθα καὶ συνεργαζόμεθα. Ἡ τοιαύτη δὲ σεμνότης τοῦ τόνου τῶν ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων δὲν ὑπόκειται εἰς κανένα κανόνα, εἰς οὐδένα γραπτὸν κώδικα· εἶναι, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης διὰ τὴν ἠθικὴν, τὸ σύνολον τῶν ἀγράφων ἐκείνων νόμων, οἵτινες κανονίζουν τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα.

Ἄλλ' αἱ ἀκαδημαϊκαὶ συνεδρίαὶ ἐὰν δὲν πρέπει τὰ ὑπερβαίνουσι ὠρι-

σμένον τόνον πρὸς τὰ ἄνω, δὲν πρέπει καὶ νὰ κατέρχονται ὑπὸ ὠρισμένην βαθμίδα πρὸς τὰ κάτω. Βεβαίως, οὐδαμοῦ εἶναι τόσον ζωηραὶ ὅσον αἱ κοινοβουλευτικαί, κατὰ τὰς ὁποίας, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μᾶλλον πολιτισμένα Κράτη, οἱ διαπληκτισμοὶ καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντεγκλήσεις, ἐνίοτε καὶ αὐταὶ αἱ ὕβρεις καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ράβδου ἢ τοῦ περιστρόφου, ἀντικαθιστοῦν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ λόγου.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ διεξάγονται χωρὶς νὰ ἀκούεται καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς ἀντιθέτου γνώμης. Διότι τότε ἐλλείπει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ δὲν προκύπτει ἢ ἐκ τῆς συζητήσεως ἐξαγομένη ἀλήθεια. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὰς ἀκαδημαϊκὰς συνεδρίας θὰ ἐχαρακτήριζεν ἢ ἔλλειψις προσοχῆς καὶ ἢ ἀδιαφορία πρὸς τὰς ἀνακοινώσεις, ἦτοι ὁ λήθαργος καὶ ἢ ἔλλειψις ζωῆς αὐτῆς τῆς Ἀκαδημίας.

Αἱ συζητήσεις ἐπὶ μεγάλων προβλημάτων τῆς Ἐπιστήμης, τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Τέχνης, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ μεγάλων ζητημάτων τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας, ἐνέχουν μέγα ἐνδιαφέρον, ὄχι μόνον διότι ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ἀντιθέτων ἰδεῶν προκύπτει ὁ σπινθήρ, ὁ φωτίζων τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ διότι ἐξ αὐτῶν διδάσκεται τὸ Κοινὸν καὶ φωτίζεται καὶ αὐτὸ τὸ Κράτος. Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων συζητεῖται καὶ αὐτὸς ὁ δημόσιος προϋπολογισμὸς, εἰς τὰς γενικὰς, ἐννοεῖται, ἀρχὰς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς αὐτοῦ. Ἐσχάτως εἰς τὴν αὐτὴν Ἀκαδημίαν ἐτέθη τὸ πανταχοῦ φλέγον ζήτημα τῆς ἀνάγκης μιᾶς μεγάλης καὶ γενικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ γαλλικοῦ διοικητικοῦ συστήματος, ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου δημοκρατίας, ὡς καὶ τῶν μεγάλων ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ πρυτανεύσωσι κατ' αὐτὴν. Εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας εὐρίσκειται ἤδη ἐπίσης τὸ μέγα διεθνὲς ζήτημα τῆς συνεργασίας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν (ἢ ὡς θὰ ἐλέγομεν, νομίζω, ἀκριβέστερον, τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἐθνῶν) καὶ τῆς Παναμερικανικῆς Ἐνώσεως. Ἀφ' ἐτέρου, εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων συνεζητήθη πρό τινος τὸ ζήτημα τῆς σιαθεροποιήσεως τοῦ φράγκου, σχετικῶς πρὸς τὴν μελετηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νέαν νομισματικὴν μονάδα.

Οὕτως, ἕκαστος ἀκαδημαϊκὸς συνεισφέρει τὰς ἰδέας καὶ τὰ φῶτα του, τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν ἰδίων μελετῶν, τῶν ἰδίων ἐρευνῶν καὶ τῆς ἰδίας πείρας. Τὰ διάφορα προβλήματα καὶ αἱ ποικίλαι ἀπόψεις ἐκάστου ζητήματος τοῦ τόπου καὶ τῆς Ἐπιστήμης φωτίζονται πανταχόθεν διὰ τῆς συζητήσεως αὐτῶν καὶ καθίσταται δυνατὸν νὰ βλέπωμεν τὰ πράγματα ὅποια εἶναι, καὶ οὐχὶ ὅποια ἐμφανίζουσιν αὐτὰ αἱ μονομερεῖς ἀντιλήψεις καὶ αἱ προσωπικαὶ μόνον ἰδέαι, αἱ καλύπτουσαι ἐνίοτε τὴν πραγματικότητα.

Καὶ διὰ τοῦτο τὸ κοινὸν δεικνύει ἐν Γαλλίᾳ, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν εὐτυχῶς, μέγα ἐνδιαφέρον, παρακολουθοῦν μετὰ προσοχῆς τὰς συζητήσεις, παριστάμενον πυκνὸν εἰς τὰς ἀκαδημαϊκὰς συνεδριάσεις καὶ ἀναγινῶσκον ἀπλήστως τὰ εἰς τὰς ἐφημερίδας δημοσιεύμενα πρακτικὰ αὐτῶν. Ἄλλοτε ὁ ἰσόβιος Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Παρισίων, ὁ διάσημος ἀρχαιολόγος *Perrot*, θεωρῶν, ὅτι δὲν συνεζητοῦντο ἐπαρκῶς αἱ ὑποβαλλόμεναι ἀνακοινώσεις, εἶχεν ἐπικρίνει αὐτὴν διὰ τοῦτο· ὁ *Perrot* εὗρισκεν, ὅτι οἱ ἀκαδημαϊκοὶ ἦσαν ὑπὲρ τὸ δέον σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ τῶν διαφορῶν ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, πρὸς ζημίαν τῆς Ἐπιστήμης, καί, ἐπομένως, ὅτι ἦσαν ἀδιάφοροι πρὸς τὴν πρόοδον αὐτῆς, μὴ προσέχοντες δεόντως εἰς τὰς ἀνακοινουμένας ἐρεῦνας. Καὶ εἶχεν, ἴσως, ἐν μέρει δίκαιον. Ἄλλ' ἢ δεινὴ αὕτη κατὰ τῆς ἐν λόγῳ Ἀκαδημίας μομφῆς δὲν ὑφίσταται βεβαίως τῶρα πλέον. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. *Salomon Reinach* ἔγραφεν ἐσχάτως: «ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κοινοῦ, τὸ ὅποιον παρακολουθεῖ τὰς συνεδριάσεις, ἀδξάνει, ἐνίοτε, ἔτι μᾶλλον ἐκ τῶν ζωηρῶν συζητήσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἠύφρανον τὸν *Perrot*. Οἱ συζητοῦντες, εἰς τινὰς μάλιστα περιφήμους συζητήσεις, ὑψωσαν τὴν φωνὴν των εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε αἱ προτομαὶ τῶν γηραιῶν μεγάλων ἀνδρῶν, αἱ ὁποῖαι μᾶς περιβάλλουν, θὰ ἠδύναντο νὰ ἐρωτήσουν: μήπως συζητοῦμεν πολιτικά! Ὅχι βεβαίως! Ἄλλ' ἢ Ἐπιστήμη, προκειμένου νὰ προοδεύσῃ, ὀφείλει, φυσικῶς, νὰ παλαίσῃ, νὰ ἀγωνισθῇ· εἶναι δὲ δίκαιον νὰ ὑπενθυμίζεται τοῦτο ἐνίοτε εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὴν νομίζουσιν βασιζομένην ἐπὶ ἀκλονήτων θεμελίων. Οἱ μεγάλοι νεωτερισμοὶ ἐνεφανίσθησαν πάντοτε ὡς μεγάλαι ρήξεις πρὸς τὸ παρελθόν. Ἀναμφιβόλως, οἰονδήποτε ἔλεγχον καὶ ἄν ἀσκήσωμεν, ἢ πλάνη ἐνεδρεῖται περὶ ἡμᾶς· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἢ πλάνη

εἶναι προτιμητέα τοῦ ὕπνου. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς βίος θὰ ἦτο λήθαργος, ἐὰν ἦτο καθ' ὑπερβολὴν εἰρηνικός, ἐὰν δὲν ἐσείετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑπὸ μικρῶν κρίσεων προόδου καὶ ἐὰν δὲν ἐκλονίζετο ὑπὸ σωτηρίων ἀλμάτων».

Παρ' ἡμῶν, ὁ εἰς τὰς συνεδριάσεις τακτικῶς παριστάμενος γενναῖος κίτιωρ τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας δὲν θὰ ἔχη βεβαίως νὰ μεμφθῇ αὐτῆς διὰ κατάχρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς συζητήσεως· μᾶλλον τὸ ἀντίθετον θὰ ἔχη ἴσως νὰ συστήσῃ εἰς ἡμᾶς.

Ἄλλ' ὅπως εἰς ὅλα, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔλεγχον: πᾶν μέτρον ἄριστον, μηδὲν ἄγαν! Ἡ Ἀκαδημία δὲν εἶναι Κοινοβούλιον· ἔχει καθῆκον καὶ δικαιούται βεβαίως νὰ παρέχῃ τὰ φῶτα αὐτῆς εἰς τὸ Κράτος ἐπὶ θεμάτων τῆς ἰδίας ἀρμοδιότητος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὴν Κυβέρνησιν. Εἶναι σύμβουλος αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἐλεγκτὴς τῶν κυβερνητικῶν πράξεων. Ἀφ' ἐτέρου, ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ σιγὴ ἐπιβάλλεται καὶ εἶναι χρησιμωτέρα τοῦ ἐλέγχου ἢ συζήτησις εἶναι τότε οὐ μόνον ματαιαία, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς καὶ ἀπρεπὴς ἐπίδειξις σοφίας. Τὸ σφάλlein εἶναι ἀνθρώπινον, τὸ δὲ σφάλlein εἰς τὴν Ἐπιστήμην οὐχὶ ἀδύνατον, οὐδὲ ἀσύνηθες. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει χρειάζεται πολλὴ ἐπιφυλακτικότητα, πολλὴ προσοχὴ διὰ νὰ μὴ πληγώσωμεν τὴν φιλοτιμίαν σπουδαίων ἀνδρῶν ἀσκοπῶς, διὰ νὰ μὴ προσκρούσωμεν εἰς τὸ πρόπον. Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω! Καὶ αὐτοὶ οἱ μέγιστοι τῶν ἐπιστημόνων περιέπεσαν ἐνίοτε εἰς μεγάλα σφάλματα καὶ πλάνας. Μόνον ὁ μὴ ἐργαζόμενος ἔχει τὸ προνόμιον νὰ μὴ σφάλῃ ποτέ· ἀλλ' αὐτὸν βαρύνει τὸ βαρύτερον τῶν σφαλμάτων: τὸ τῆς ἀργίας! Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, εἰς τῶν μεγίστων μαθηματικῶν τοῦ κόσμου πάσης ἐποχῆς, προσῆλθε καὶ ἀνέγνωσεν εἰς μίαν τῶν συνεδριῶν αὐτῆς, πρὸς μεγάλην κατάπληξιν ὄλων τῶν συναδέλφων του, διατριβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξέθετε τὴν λύσιν ἑνὸς τῶν ἀρχαίων μαθηματικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐθεωρήθησαν καὶ εἶναι πάντοτε ἄλυτα. Ἀλλὰ μόλις ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἀντελήφθη τὴν πλάνην του, ἀντὶ νὰ παραδώσῃ τὸ χειρόγραφον εἰς τὸ γραφεῖον πρὸς δημοσίευσιν, τὸ ἔθεσεν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του καὶ ἐκάθησεν. Τίς οἶδεν, εἰς ποίαν στιγμὴν διανοητικῆς παρακρούσεως καὶ ἐκ

ποίας ἐσφαλμένης βάσεως ὀρμηθεῖς, συνέλαβε τὴν σφαλερὰν αὐτὴν λύσιν ὁ γηραιὸς σοφός. Οὐδεὶς ὁμως ἐσηκώθη νὰ ἀντείπῃ διὰ νὰ λάμψῃ ἐπὶ εὐκόλῳ νίκη κατὰ τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος, ἐκμεταλλεύμενος τὴν σιγμαϊαίαν πλάγην του ἐσεβάσθησαν ὅλοι τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ μέγα ἐπιστημονικὸν ἔργον του καὶ εἰσώπησαν. Αἱ Ἐκαδημίαι, καθὸ ἐπίσημοι σύμβουλοι τοῦ Κράτους, ὀφείλουσι, ὅταν προκαλοῦνται, ἀλλὰ δικαιοῦνται καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν προκαλοῦνται, νὰ παρέχωσι τὰς γνώμας των εἰς αὐτό, συμφώνως πρὸς τοὺς Ὄργανισμούς των. Οὕτω τὸ Γαλλικὸν Σύνταγμα τοῦ 1795 (X. 298) παρέχει εἰς τὸ *Institut* τῆς Γαλλίας θέσιν ἐπίσημον ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Κράτους· εἰς διαφόρους δὲ σπουδαίας δημοσίας θέσεις, διὰ νὰ γείνη διορισμὸς ἢ οἰαδήποτε προσωπικὴ μεταβολὴ ἐν Γαλλίᾳ, ἀπαιτεῖται πρότασις τῆς σχετικῆς Ἐκαδημίας. Ἀλλὰ δικαιοῦνται ἐκεῖ ἐπίσης καὶ νὰ ἀρνηθῶσιν αἱ Ἐκαδημίαι ὅ,τι θεωροῦν χρῆζον ἀρνήσεως· οὕτως ἡ Ἐκαδημία τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων ἐπανειλημμένως μέχρι τοῦδε ἠρνήθη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς ἐπισήμους αἰτήσεις τοῦ Ὑπουργείου.

Τὰ αὐτὰ δικαιώματα παρέχει καὶ τὰ αὐτὰ καθήκοντα ἐπιβάλλει καὶ εἰς τὴν Ἐκαδημίαν Ἀθηνῶν τὸ Καταστατικὸν αὐτῆς διὰ τῆς γ' παραγράφου τοῦ ἄρθρου 1 αὐτοῦ. Τὸ καθῆκον τοῦτο ἐπανειλημμένως ἐξετέλεσεν αὕτη μέχρι τοῦδε πρὸς τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον ἐζήτησεν, ὡς γνωστὸν, διαφόρους γνωμοδοτήσεις καὶ ἀνέθεσεν εἰς ἡμᾶς διαφόρους ἀποστολάς καὶ ἄλλας ὑπηρεσίας. Ἀλλὰ καὶ αὐθορμήτως ἔκαμε χρῆσιν αὐτοῦ ἡ Ἐκαδημία ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ γνωμοδοτήσει, τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν εὐθὺς μετὰ τὸν τελευταῖον καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Κορίνθου, περὶ τοῦ καταλλήλου τόπου καὶ τοῦ ἀσφαλεστεροῦ τρόπου καὶ τοῦ οἰκονομικωτέρου συστήματος ἀνοικοδομήσεως αὐτῆς. Ἐὰν δέ, καίπερ ἐγκαίρως κρούσασα τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου τῶν συνήθων ἡμιμέτρων καὶ ἀναβολῶν, καίπερ προαγγείλασα τὴν ἐκ τούτων σημερινὴν κακὴν κατάστασιν, δὲν εἰσηκούσθη, ἀλλ' ἐπέμειναν οἱ ἀρμόδιοι εἰς τὸ παλαιὸν σύστημα τῶν ἀνευθύνων ἐπιτροπῶν καὶ τῆς δι' αὐτῶν διαιωνίσεως τῆς ἐκκρεμότητος τῶν ζητημάτων τὸ σφάλμα βαρύνει ἄλλους καὶ οὐχὶ τὴν Ἐκαδημίαν βεβαίως, ἢ ὅποια ἐξετέλεσεν ἐγκαίρως τὸ καθῆκόν της.

Ἡ νεοπαγῆς Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἂν καὶ διάδοχος τῆς ἀρχαιοτέρας, τῆς μητρὸς ὄλων, ἔχει τὸ ἐξαιρετικὸν προσὸν νὰ εἶναι συγχρόνως καὶ ἡ νεωτέρα πασῶν τῶν σημερινῶν. Καὶ εἶναι τοῦτο πλεονέκτημα μὲν, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθη ἐν τῇ ὀργανώσει αὐτῆς νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς μακρᾶς πείρας τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ μειονέκτημα συγχρόνως, διότι στερεῖται ἰδίας ἀκαδημαϊκῆς παραδόσεως. Ἡ δὲ ἀκαδημαϊκὴ παράδοσις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν κανονικὴν, τὴν ἀπρόσκοπον λειτουργίαν αὐτῆς. Ὅθεν, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει παράδοσις, εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ δημιουργηθῇ. Καὶ θὰ δημιουργηθῇ εὐκόλως καὶ δεόντως, μόνον διὰ τῆς ἀσθηρᾶς καὶ ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἡμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ συντάκτης τῶν περιέλαβεν ἐν αὐτοῖς πολλὰς διατάξεις καὶ πολλὰς λεπτομερείας, αἱ ὁποῖαι ἀλλαγῶν εἶναι περιτταὶ καὶ δὲν ὑπάρχουν γραπταί, ἀλλ' ἰσχύουν ὡς ἄγραφα ἀκαδημαϊκὰ ἔθιμα. Ἡ παράδοσις εἶναι πολύτιμος δύναμις, μήτηρ τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐρυθμίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι πηγαὶ ὁμαλότητος καὶ κανονικότητος· ἄνευ παραδόσεως ἐπικρατεῖ ἡ ἀταξία καὶ ἡ ἀνώμαλος λειτουργία πολλάκις.

Καὶ διὰ τοῦτο θεωρῶ ἀπαραίτητον τὴν πιστὴν τήρησιν τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἡμῶν. *Dura lex, sed lex*. Ὁ Νόμος εἶναι σκληρὸς ἀλλ' εἶναι ὁ Νόμος. Ἄνευ γραπτῶν ἢ ἀγράφων Νόμων εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ, νὰ λειτουργήσῃ καὶ νὰ προσδεύσῃ οἰαδήποτε μικρὰ ἢ μεγάλη ὁμὰς ἀνθρώπων, εἴτε Κράτος, εἴτε πόλις, εἴτε Σωματεῖον εἶναι αὕτη. Οἱ Νόμοι, οἱ Ὄργανισμοὶ καὶ οἱ Κανονισμοὶ καθιερῶνουν τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς παραδόσεις αὐτῶν. Καὶ αὕτη ἡ κοινωνικὴ ἐθιμοτυπία εἶναι προῖον τῶν ἡθῶν, τῶν ἐθίμων, τῶν παραδόσεων, στηριζομένη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ ἀγράφων κανόνων. Εἶμαι πολὺν ὑπὲρ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ δι' αὐτὸ εἶμαι ἐπίσης πολὺν ὑπὲρ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν τύπων· διότι τύποι ἄνευ οὐσίας ἢ δὲν ὑπάρχουν, ἢ, ἂν ὑπάρχουν, εἶναι κενοὶ σκοποῦ καὶ ἐπομένως καταργοῦνται.

Ἄλλ' ἡ παράδοσις τῶν τύπων δημιουργεῖται εὐκόλως διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς νομιμοφροσύνης· καὶ ἀναμφιβόλως θὰ δημιουργηθῇ οὕτω βαθμηδὸν καὶ παρ' ἡμῖν. Οἱ Κανονισμοὶ ἡμῶν ἐνέχουν τὰ στοιχεῖα αὐτῆς πλήρως, ὑφ' οὗς ὄρους ἀρμόζει σήμερον εἰς ἡμᾶς καὶ συμφώνως πρὸς τὴν σύγχρονον ἐξέλιξιν τῶν Ἀκαδημιῶν. Δὲν εἶναι βεβαίως αὕτη ἔργον οὔτε μιᾶς ἡμέ-

ρας, οὔτε ἐνὸς κανόνος. Ἄλλ' ὁ νομοθέτης ἔπραξε, νομίζω, τὸ καθήκον του ἤδη ὁ χρόνος, ἐν συνεργασία μετὰ τοῦ Νόμου καὶ τῆς καλῆς θελήσεως τῶν ἀκαδημαϊκῶν, θὰ ἐργασθῆ, βεβαίως, καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦτο ἀσφαλῶς. Ἡ παράδοσις ὁμως, ἢ ὁποία δὲν δημιουργεῖται διὰ τῶν Κανονισμῶν, εἶναι ἢ παράδοσις τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ πνεύματος. Καλλιεργεῖται βεβαίως καὶ αὐτὴ καὶ ἐξελίσσει διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας· ἀλλ' ὅπου δὲν ὑπάρχει, δυσκόλως ἀναπτύσσεται. Εὐτυχῶς, τὸ ἀκαδημαϊκὸν πνεῦμα διεσώθη καὶ ὑπάρχει ἀκμαῖον εἰσέτι εἰς τὰ βάρη τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς· εἶναι κληρονομία ἀναπαλλοτριώτος τῶν προγόνων μας. Ἐκάστη ἐλληνικὴ πόλις καὶ κατ' ἐξοχήν ἢ τῶν Ἀθηνῶν, ἦτο καὶ μία Ἀκαδημία· ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων καὶ τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἥλιου, ὑπὸ τὸν ἕναστρον οὐρανόν, οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐφιλοσόφουν, ἐφιλολόγουν, συνεζήτουν τὰ μέγιστα τῶν προβλημάτων τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Φιλοσοφίας, τῆς Τέχνης, τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Κοινωνίας. Ἐὰν ἢ Πνὺξ ἦτο τὸ Κοινοβούλιον τῶν Ἀθηνῶν, ἐκάστη γωνία τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους ἐχρησίμευεν ὡς Ἀκαδημία, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ σοφισταὶ συνεζήτουν καὶ ἀνεκοίνουν τὰς σκέψεις των. Καὶ τὸ Κοινὸν παρηκολούθει καὶ ἠκροῶτο μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ ἐδιδάσκετο. Πρακτικὰ ἀκέραια τοιούτων ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων διεσώθησαν εὐτυχῶς θανμάσια· καὶ ὁ πρακτικογράφος εἶναι εἷς ἐκ τῶν τριῶν μεγίστων φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ἰδρυτὴς τῆς πρώτης Ἀκαδημίας. Διότι τί ἄλλο ἢ πρακτικὰ ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων, πλήρη καὶ λεπτομερέστατα μάλιστα, εἶναι οἱ περίφημοι Διάλογοι τοῦ Πλάτωνος;

Καὶ εἰς τὸ κληρονομικὸν αὐτὸ ἀκαδημαϊκὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλληνος ὀφείλεται, κατὰ μέγα μέρος, ἢ πανθομολογουμένη ἐπιτυχία τῆς Ἀκαδημίας ἡμῶν. Ἄλλ' εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς συντελεῖ ὡσαύτως, νομίζω, καὶ ὁ πρὸς τὸν ἐλληνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς συγχρόνους ἀνάγκας ἡμῶν προσαρμοζόμενος Ὁργανισμὸς αὐτῆς. Διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἢ δημοσιότης τῶν συνεδριάσεων, ἢ τακτικὴ ἔκδοσις καὶ εὐρεῖα διάδοσις εἰς ὅλα τὰ σπουδαιότερα ἐπιστημονικὰ κέντρα τῶν πρακτικῶν ἡμῶν, ἢ διὰ τοῦ τύπου ἄμεσος δημοσίευσις καὶ γενικὴ εἰς τὸν κόσμον διάχυσις τῶν περιλήψεων αὐτῶν, ἀποτελοῦν σπουδαῖον ἐλατήριο, προκαλοῦν τὴν ἀμιλλαν καὶ ὠθοῦν εἰς ἐρέυνας

καὶ ἐργασίαν ἐν γένει εἶναι τοῦτο ἰσχυρὸς παράγων τῆς μεγάλης ἐπιδράσεως τῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ τὴν πρόοδον τοῦ Ἑθνους καὶ τῶν σοβαρῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐπιστήμην. Οὕτως ἡ Ἀκαδημία διεγείρει εἰς ἐνέργειαν τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν, προλεϊαίνει τὸν δρόμον καὶ ἀνοίγει τὸ στάδιον εἰς τὴν ἰδιοφυΐαν καὶ τὴν ἰκανότητα. Ἄλλοτε ὄλαι αἱ Ἀκαδημαῖαι, καὶ σήμερον ἀκόμη πολλὰ ἐξ αὐτῶν, ἐργάζονται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἀλλ' ἀφ' οὗτου καὶ ὅσαι ἤνοιξαν τὰς θύρας τῶν εἰς τὸ Κοινὸν καὶ τὸν Τύπον, ἐὰν ἔχασαν τῶν κατ' ἰδίαν φιλικῶν συζητήσεων τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ θῆλυτρον, ἐκέρδισαν ὁμως πολὺ εἰς γενικὴν χρησιμότητα καὶ εὐρείαν ἐπίδρασιν.

Ἀφ' ἐτέρου, ἡ ποικιλία τῶν θεμάτων τῶν ἀνακοινώσεων, ἅμεσον ἀποτελεσμα τῶν ἐν ὀλομελείᾳ συνεδριάσεων ἡμῶν, εἶναι μεγάλη δημιουργὸς δύναμις γενικωτέρου καὶ εὐρύτερου ἐνδιαφέροντος.

Ἡ τοιαύτη δὲ ὀργάνωσις τῶν Ἀκαδημιῶν, σύμφωνος πρὸς τὴν νομικὴν συγκρότησιν αὐτῶν, καθ' ἣν ἀποτελοῦν τὴν δέσμην ὄλων ὁμοῦ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τῆς συνεργασίας ὄλων τῶν κλάδων τῆς πνευματικῆς καὶ αἰσθητικῆς παραγωγῆς· διότι ὅλοι αὐτοὶ οἱ κλάδοι, ἦτοι ἐπιστήμαι, γράμματα, τέχναι, ὄχι μόνον συνδέονται στενῶς, ὡς οἱ κρῖκοι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀλύσου, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦν ἐν καὶ μόνον ἀδιαίρετον ἄτομον: τὸν πολιτισμὸν. Μόνον δὲ οὕτω ἀλληλένδετοι, ἀλληλοβοηθούμεναι καὶ ἀλληλοσυμπληρούμεναι, δύνανται νὰ ἐξελίσσωνται καὶ νὰ προοδεύουν. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ν' ἀναφέρω ἐν παράδειγμα, τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνεδρίασιν τῆς Ἀκαδημίας, καθ' ἣν συνεζητήθη ἡ περὶ τῶν καταστρεπτικῶν σεισμῶν καὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Κορίνθου μελέτη ἡμῶν ἢ Σεισμολογία καὶ ἢ Ἀρχαιολογία, ἢ Γεωλογία καὶ ἢ Ἀρχιτεκτονικὴ, ἢ Μηχανικὴ καὶ ἢ Ἱστορία, ἦτοι κατὰ τὸ φαινόμενον κλάδοι ὅλως ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλους, ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀλληλοστηριζόμεναι συνεισέφερον τὰ φῶτα τῶν πρὸς πλήρη καὶ ἀρτίαν διεξαγωγὴν τῆς σπουδαίας καὶ τόσον γονίμου συζητήσεως ἐκείνης. Ἀναγνωρίζω, βεβαίως, ὅτι ἐνίοτε αἱ ξέναι πρὸς τὴν εἰδικότητα ἐκάστου ἡμῶν ἀνακοινώσεις δὲν εἶναι ἀμέσως προσिताὶ εἰς ὅλους καί, ἐπομένως, δὲν ἀκούονται παρὰ πάντων μετ' ἐνδιαφέροντος. Ἀλλὰ τοῦτο, κατ' ἐμὴν γνώ-

μην, διορθοῦται εὐκόλως· διότι, νομίζω, ὅτι θὰ ἦτο ἐπωφελέστερον δι' ὅλους καὶ θὰ ἠὐξάνετο πολὺ τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον τῶν συνεδριῶν τῆς Ἀκαδημίας, ἂν αἱ εἰς αὐτὴν ὑποβαλλόμεναι ἀνακοινώσεις ἐγίνοντο κατὰ τρόπον ὅσον ἔνεστι γενικῶς καταληπτόν, ἐκτιθεμένων πρῶτον ἐν ὀλίγοις τῶν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίων στοιχείων τοῦ σχετικοῦ κλάδου καὶ κατόπιν ἐν περιλήψει ἀνακοινομένου τοῦ πρωτοτύπου μέρους τῆς ἐρεῦνης μετὰ τῆς θεωρητικῆς ἢ πρακτικῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ. Καὶ τὸν τρόπον αὐτὸν τῆς ὑποβολῆς τῶν ἀνακοινώσεων εὐελπιστῶ, ὅτι θὰ ἀκολουθήσωμεν, ὅπου καὶ ὅταν εἶναι δυνατόν, ὅλοι ἐφεξῆς.

Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων ἔργων τῆς Ἀκαδημίας παραμένει εἰσέτι ἐκκρεμῆς ἢ συμπλήρωσις αὐτῆς. Ἦδη ἀριθμεῖ ἐν ἐνεργείᾳ 34 τακτικά καὶ 6 πρόσεδρα μέλη, ἀντὶ τῶν 38 τακτικῶν μελῶν, τὰ ὁποῖα διωρίσθησαν κατὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς. Ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν μελῶν 12 ἀνήκουν εἰς τὴν 1^{ην}, 16 εἰς τὴν 2^{αν} καὶ 6 εἰς τὴν 3^{ην} τάξιν. Ὁ ἰδρυτὴς ὑπουργὸς δὲν εἶχε βεβαίως οὔτε τὴν ὁλότητα τῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων, οὔτε τὸ ἠθικὸν δικαίωμα νὰ ἐκλέξῃ μόνος ὅλους τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς. Καὶ ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὀρθὴν καὶ ἠτιολογημένην γνώμην δι' ὅλας τὰς εἰδικότητας, τὸν πυρῆνα μόνον ἐδικαιοῦτο νὰ ἐκλέξῃ. Καὶ εἰς αὐτὸν ὄφειλε νὰ περιορισθῇ, καὶ ὄντως εἰς αὐτὸν περιορίσθη μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐπέβαλλεν ἡ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεως ἀναγκαία κανονικὴ λειτουργία τῆς Ἀκαδημίας. Πέραν αὐτοῦ ἡ ἐκλογή θὰ ἦτο οἰκειοποίησις ἀλλοτρίας ἀρμοδιότητος καὶ ξένων δικαιωμάτων. Διὰ τοῦτο, ἡ ἐκλογή τῶν 38 πρώτων ἀκαδημαϊκῶν ἐκ καταλόγου ὀγδοήκοντα καὶ πλέον ὑποψηφίων, δὲν ἐσήμαινε βεβαίως τὴν μὴ ἀναγνώρισιν τῆς ὑπάρξεως καὶ ἄλλων ὡς ἱκανῶν, ὅπως καταλάβωσιν ἔδραν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἀλλὰ τὴν ἔλλειψιν δικαιώματος καὶ τὴν ἀναγνώρισιν ἀναρμοδιότητος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ, ὅπως προβῇ περαιτέρω. Ὑπάρχουν λοιπόν, εὐτυχῶς, καὶ ἄλλοι ἱκανοί, ὅπως ἐργασθῶσι γονίμως πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀκαδημίας. Καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσαχθῶσιν, ὅχι μόνον ὅπως πληρώσωσι τὰς ἐν αὐτῇ ἀναγκαίας ἔδρας, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ σκοπὸς τῆς Ἀκαδημίας ἐπιτυγχάνεται πληρέστερον, ὅταν συγκεντρωθῇ ἐντὸς τῶν κόλπων αὐτῆς πᾶσα ἑλληνικὴ ὑπεροχὴ, πᾶσα ἑλληνικὴ ἰδιοφυΐα, πᾶσα

πνευματική δύναμις τοῦ Ἔθνους ἡμῶν. Ἐπείγει λοιπὸν νὰ προβῶμεν, μετὰ τῆς δεούσης βεβαίως προσοχῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς ἀναγκαίας γοργότητος εἰς τὴν ἐκλογὴν νέων μελῶν.

Αἱ Ἀκαδημίαι ἀποτελοῦν πανταχοῦ πρότυπα αὐτονόμου δημοκρατίας, ἐν ἧ τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοσυμπληρώσεως εἶναι τὸ λεπτότερον καὶ τὸ σπουδαιότερον ὄλων. Ὁ ἀκαδημαϊκός, ὡς ἄνθρωπος, δύναται νὰ σφάλῃ ἐν τῇ κρίσει του, ἀλλ' ὑποχρεοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἀκούῃ μόνον τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ δικαίου καὶ μόνον αὐτήν. Εἰς μόνον τὸν Θεὸν καὶ εἰς οὐδένα ἄλλον ἔχει νὰ δώσῃ λόγον διὰ τὴν ψῆφόν του· δὲν ἔχει ἄλλον ἐλεγκτὴν πλὴν τῆς ἰδίας συνειδήσεως δι' αὐτήν. Διὸ καὶ ἡ σχετικὴ ψηφοφορία εἶναι μυστικὴ. Δικαιοῦται νὰ ἁμαρτήσῃ εἰς τὴν φιλίαν, εἰς τὴν συγγένειαν, εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτήν· δικαιοῦται νὰ μὴ τηρήσῃ δοθέντα τυχόν λόγον ἐξ ἀδυναμίας ἢ ἐσπευσμένης κρίσεως. Δὲν δικαιοῦται μόνον νὰ ἁμαρτήσῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, νὰ προδώσῃ τὸ πρὸς αὐτήν ἱερὸν καθῆκόν του.

Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐκλέγομεν τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς εἶναι παλαιὸς καὶ ἡ διεξαγωγὴ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐκλογῶν ἔχει ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσαν ἱστορίαν. Κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, τῷ 1635, ὑπὸ τοῦ Richelieu, τὸ ὑπὸ τούτου δοθὲν εἰς αὐτήν Καταστατικὸν ὥριζεν, ὅτι ὁ ἐκλεγόμενος ἀκαδημαϊκὸς ἔπρεπε νὰ εἶναι «ἄνθρωπος καλῶν ἠθῶν, καλῆς φήμης, καλοῦ πνεύματος, κατάλληλος διὰ τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἔργα». Πρὸς τούτοις ὁμως, ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἀρεστὸς εἰς τὸν Προστάτην τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο διὰ σφαιριδίων λευκῶν καὶ μαύρων. Αἱ λευκαὶ ψῆφοι ἔπρεπε νὰ ὑπερτεροῦν κατὰ τέσσαρας τὰς μαύρας, διὰ νὰ γείνη δεκτὸς ὁ ὑποψήφιος. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐκράτησε μέχρι τοῦ 1672, ὅτε ὁ Perrault, διὰ νὰ βελιώσῃ καὶ καταστήσῃ αὐστηρότερον τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν, ἐπρότεινε τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ: «ὁ Θεὸς, εἶπεν, ἐπροσιάτευσε μέχρι τοῦδε τὴν Ἀκαδημίαν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν μελῶν αὐτῆς, διὰ τοῦ ἀτελοῦς αὐτοῦ συστήματος· ἀλλὰ θὰ ἦτο ὑπεράνθρωπον νὰ τὸ ἐξακολουθήσῃ αὕτη». Καὶ ἐπειδὴ ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ Perrault ἀντεπροσώπευε τὴν γνώμην τοῦ διασήμου ὑπουργοῦ Colbert, ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐφεξῆς ἕκαστον μέλος φέρῃ ἐπὶ δελτίου ἐσφραγισμένου ἐν ὄνομα δι' ἐκάστην κενὴν ἔδραν. Ὁ Πρόεδρος ἀπεσφράγιζε τὰ δελτία καὶ ἀνεκοίνου

τὰ ὀνόματα ἐκείνων μόνον, οἱ ὁποῖοι εἶχον πλείονας τῶν ἕξ ἢ ὀκτὼ ψήφων, καθ' ὅσον ὑπῆρχε μία ἢ πλείονες κεναὶ ἔδραι. Κατόπιν ὁ πρόεδρος ἠρώτα ἂν ὁ ὑποψήφιος ἠύχετο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἂν οὐκ ἐδίδετο ἡ τοιαύτη διαβεβαίωσις ὑπὸ τινος τῶν μελῶν, προέβαινεν ἡ Ἀκαδημία εἰς δευτέραν ψηφοφορίαν, καθ' ἣν ὠρισμένος ἀριθμὸς μαύρων ψήφων ἀπέκλειε τὸν ὑποψήφιον.

Ὅλα δὲ αὐτὰ ἐγίνοντο ἐν μεγίστῃ ἐχεμυθίᾳ. Ὁ Πρόεδρος ἦτο αὐστηρῶς ὑπόχρεως νὰ ἀποσιωπᾷ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν πρώτην διὰ δελτίων ψηφοφορίαν δὲν ἐπροτάθησαν, μὴ λαβόντες τὸν νόμιμον ἀριθμὸν ψήφων. Ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ ἀποκαλύψωσι ποτὲ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀπερρίφθησαν κατὰ τὴν δευτέραν διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίαν. Ὁ Πρόεδρος μάλιστα ὤφειλε νὰ ζητῇ παρ' ἐκάστου μέλους: «τὸν λόγον τῆς τιμῆς του, ὅτι δὲν θὰ ἀνεκοίνου ποτὲ τὰ γενόμενα».

Οἱ κανόνες οὗτοι, οἱ ὁποῖοι διετηρήθησαν οἱ αὐτοὶ καὶ εἰς τὸ μεταγενέστερον Β. Δ. τῆς 30 Μαΐου 1752, τὸ ὁποῖον ἀντικατέστησε τὸ Καταστατικὸν τοῦ *Richelieu*, παρέμειναν ἀμετάβλητοι μέχρι τῆς καταργήσεως τῶν Γαλλικῶν Ἀκαδημιῶν ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. Μετ' ὀλίγον ἰδρυθέντος τοῦ περιφήμου *Institut de France*, οἱ κανόνες τῆς ἐκλογῆς μετεβλήθησαν κατὰ τὴν ἄλλ' ἔκτοτε ἰσχύουν ἀμετάβλητοι μέχρι σήμερον εἰς τὰς τέσσαρας Ἀκαδημίας αὐτοῦ, καὶ εἶναι ἀκριβῶς ὁποῖοι ἰσχύουν καὶ παρ' ἡμῶν. Μόνη ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐπανέλαβε τὸ ἀρχαῖον Καταστατικὸν τῆς, ἣτοι τὸ τοῦ 1752. Ἡ ἐκλογὴ ὁμως ἐν αὐτῇ γίνεται τώρα δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας, οἱ δὲ θέλοντες νὰ εἰσέλθουν ὀφείλουν νὰ ὑποβάλουν ὑποψηφιότητα. Τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας, κατὰ τὸ Καταστατικόν, ὀφείλουν νὰ δίδουν τὴν ψήφον των εἰς τὴν ἀξίαν καὶ μόνην αὐτήν. Τῆς φήμης τῆς Ἀκαδημίας, λέγει ὁ Κανονισμὸς, ἐξαρτωμένης, κυρίως, ἐκ τῆς προσοχῆς αὐτῆς εἰς τὴν καλὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐδρῶν τῆς, δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ αὕτη εἰς τὰς μηχανορραφίας καὶ εἰς πιέσεις οἰασθήποτε φύσεως· πᾶς δὲ ἀκαδημαϊκὸς ὀφείλει νὰ διατηρῇ τὴν ψήφον του ἐλευθέρων μέχρι τῆς σιγμῆς τῆς ἐκλογῆς, διὰ νὰ τὴν δώσῃ τότε εἰς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον θὰ θεωρήσῃ ὡς τὸν ἱκανότερον.

Τὸ ἀρθρον 8 ἀπαιτεῖ μάλιστα «ὅπως ὁ Πρόεδρος ἐρωτᾷ χωριστὰ ἕκαστον παρόντα ἀκαδημαϊκόν, μήπως ἔχῃ δώσει τὸν λόγον του» καὶ προσθέ-

τει, οὐ: «ἐάν τις ἐξ αὐτῶν ὁμολογήσῃ ὅτι ἔχει δώσει τὸν λόγον του, ἢ ψῆφος του δὲν θὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν. Ἐὰν ἄλλοθεν γνωσθῆ τοῦτο, ἢ Ἀκαδημία θὰ τὸ ἀναφέρῃ εἰς τὸν Βασιλέα (ἤδη εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας) καὶ θὰ γνωστοποιήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ διαπράξαντος τὸ σφάλμα αὐτό». Καὶ πράγματι, μέχρι τοῦδε πρὸ τῆς ψηφοφορίας ὁ Πρόεδρος (Διευθυντής) τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἐρωτᾷ ἕκαστον ἀκαδημαϊκὸν «ἐὰν δὲν ἔχῃ δώσει τὸν λόγον του». Αἱ ἀπαντήσεις εἶναι πάντοτε ἀρνητικαί· οὐδέποτε δὲ ἐπαρουσιάσθη ἢ περιπτώσις σχετικῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸν Ἀνώτατον Ἄρχοντα.

Ὁ ἡμέτερος Ὄργανισμὸς δὲν προέβλεψε περὶ τοιοῦτου ὀχληροῦ καθήκοντος τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας· ἀλλ' αἱ μέχρι τοῦδε ἐκλογαὶ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀπέδειξαν, ὅτι ἦτο περιττόν. Πράγματι, αἱ ἡμέτεραι ἐκλογαί, γενόμεναι ἀσχέτως πρὸς οἰασδήποτε εὐνοίας ἢ πιέσεις, ἀσχέτως πρὸς πολιτικὰ φρονήματα ἢ προσωπικὰς συμπαθείας, μετὰ τῆς ἀνεξαρτησίας ἐκείνης τῆς σκέψεως καὶ τῆς εὐσυνειδησίας ἐπίσης τῆς κρίσεως, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ κῦρος τῆς προσωπικῆς ἀξίας τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ προσθέτουν καὶ τοῦ εὐθέως χαρακτήρος τὸν κόσμον, ἀπέδειξαν ὅτι ἦτο ὄλως ἄχρηστος τοιαύτη πρόνοια.

Ἡ Ἀκαδημία, ἔχουσα τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν νὰ διεγείρῃ καὶ χρῆσιμοποιῇ τὸ ἐθνικὸν δαιμόνιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν πολυτιμωτέραν τοῦ ἔθνους δύναμιν καὶ νὰ ἀναδεικνύῃ τοὺς ἀριστεῖς αὐτοῦ, ἄνευ τῶν ὁποίων πᾶν Κράτος παραπαίει καὶ πίπτει, πρέπει πρὸ παντός καὶ αὐτὴ νὰ ἀποτελῆται ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς φυλῆς.

Διὰ τῆς ἐπιτυχοῦς δὲ συμπληρώσεως τῶν μελῶν αὐτῆς ἢ Ἀκαδημία θ' ἀποκτήσῃ τὰς ἀναγκαίας ἠθικὰς δυνάμεις, ὅπως δυνηθῆ νὰ φθάσῃ, καὶ ἀσφαλῶς οὕτω θὰ φθάσῃ, τὰ ἠθικὰ ἐκεῖνα ὅρια, τὰ ὁποῖα ὅλοι φιλοδοξοῦμεν, καὶ αἷτινα ἀπαιτεῖ ἡ ἐξαιρετικὴ ἱστορία καὶ ἐπιβάλλει ἢ ὑπέροχος θέσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους εἰς τὸν κόσμον. Διότι αἱ Ἀκαδημαῖαι εἶναι μεγάλοι ζωντανοὶ ὄργανισμοί, ἔχοντες σκοπὸν καὶ ἰδεώδη ὑψηλά. Ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἄλλην ἰδίαν ἀξίαν πλὴν τῆς ἰκανότητος καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν μελῶν αὐτῶν· κέκτηνται δὲ τόσῃ μόνον ζωικότητι, ὅσῃν δύνανται καὶ προθυμοποιοῦνται νὰ παρέχουν εἰς αὐτὰς οἱ ἀκαδημαϊκοί, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται. Εὐτυχῶς, ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ τίτλος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ δὲν εἶναι παράσημον, διδόμενον

πρὸς ἠθικὴν ἀμοιβὴν παλαιῶν ὑπηρεσιῶν, ἡ δὲ ἀκαδημαϊκὴ ἔδρα δὲν εἶναι ἔδρα πρὸς ἀνάπαισιν ἐπὶ τῶν δαφνῶν καὶ τῶν παλαιῶν ἐργασιῶν ἡμῶν. Εἶναι, βεβαίως, τιμὴ καὶ τιμὴ ὑψηλὴ, ἀπονεμομένη ὑπὸ τῆς Πατρίδος εἰς ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ διὰ σπουδαίων πράξεων ἐπιδειχθεῖσα ἰκανότης καὶ ἀρετὴ ἐμπνέει τὴν πεποιθήσιν, ὅτι δύνανται γὰρ ἐξακολουθήσουν καὶ ἔχουν τὴν εὐγενῆ αὐταπάρησιν γὰρ προσφέρουν εἰς τὴν Ἐπιστήμην, τὰ Γράμματα, τὴν Τέχνην καί, δι' αὐτῶν, εἰς τὴν Πατρίδα, ἄνευ ἀντιστοίχου ὑλικῆς ἀμοιβῆς, νέας καὶ μελζοντας ὑπηρεσίας. Εἶναι ἡ τιμὴ, τὴν ὁποίαν ἀπονέμει καὶ ἡ θυσία, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἡ Πατρίς εἰς τὸν ὑπέροχον στρατιώτην, τὸν ὁποῖον ἐκτιμᾷ ὡς ἰκανὸν καὶ ὡς ἔχοντα τὴν ὑψηλὴν αὐταπάρησιν γὰρ θυσιασθῆναι ὑπὲρ αὐτῆς. Ὁ στρατιώτης προσφέρει εἰς θυσίαν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀκαδημαϊκὸς προσφέρει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἀκαδημίας τὴν σκέψιν του. Ἀμφότεραι αἱ πνευματικαὶ αὐταὶ δυνάμεις εἶναι ἰσοδύναμοι, εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, ἀμφότεραι εἶναι θεῖαι! Διότι τί εἶναι ἡ ζωὴ; Μία στιγμή ἐντὸς τῆς αἰωνιότητος ἢ, κατὰ τὸν Poincaré, βραχὺ ἐπεισόδιον μεταξὺ δύο αἰωνιοτήτων θανάτου. Καὶ ἡ σκέψις; Μία ἀκτίς τοῦ ἀπείρου φωτός ἢ μία ἀστραπὴ ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρου νυκτός. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ στιγμή καὶ αὐτὴ ἡ ἀκτίς εἶναι τὸ πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ. Ὅ,τι δὲν εἶναι ζωὴ εἶναι μηδέν. Ἀλλὰ καὶ ὅ,τι δὲν εἶναι σκέψις, καθὼς λέγει καὶ ὁ Poincaré, εἶναι ἐπίσης μηδέν! Ἀμφότεραι, ἡ ζωὴ καὶ ἡ σκέψις ἀπορρέουν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς. Καὶ ἡ πηγὴ αὕτη εἶναι τὸ μέγα καὶ αἰώνιον αἶνιγμα τοῦ κόσμου, εἶναι τὸ ἀνεξερεύνητον καὶ ἀπρόσιτον μυστήριον, τοῦ ὁποῖου πᾶσα σκεπτομένη διάνοια διαβλέπει ἀνὰ πᾶν βῆμα τὸ ἔργον καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ πᾶς φωτεινὸς νοῦς παρατηρεῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν τὴν δραῖσιν καὶ ὁμολογεῖ τὴν ὑπαρξιν. Ἡ μυστηριώδης αὕτη δύναμις, πρὸ τῆς ὁποίας ἡ Ἐπιστήμη ἀδυνατοῦσα γὰρ προχωρήσῃ, σταματᾷ, εἶναι ὁ Θεός! Ἐντεῦθεν ἡ ζωὴ καὶ ἡ σκέψις ἀποτελοῦν τὸ θεῖον συστατικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τὸ θεῖον δὲν ἐξαγοράζεται διὰ τῆς ὕλης, τιμᾶται ἢ δοξάζεται μόνον διὰ τῆς τιμῆς. Διὸ ὁ ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἀκαδημαϊκὸς πανταχοῦ καὶ πάντοτε προτιάσσει τὸ ἀκαδημαϊκὸν καθῆκον, καθὸ καθῆκον τιμῆς, παντὸς ἄλλου, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ.

Πρῶτος ὁ διάσημος ὑπουργὸς τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου, ὁ πολὺς *Colbert*, θέλων νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ζήλον τῶν ἀκαδημαϊκῶν, πρὸς ταχεῖαν σύνταξιν τοῦ Γαλλικοῦ Λεξικοῦ, ὤρισε, κατ' ἀπομίμησιν τοῦ συμβόλου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δικαστῶν, ἐλαχίστην τινὰ ἀμοιβὴν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, τὸ σύμβολον τῆς παρουσίας (*jeton de présence*), τὸ ὁποῖον λαμβάνουν ἕκτοτε οἱ προσερχόμενοι εἰς τὰς συνεδρίας Γάλλοι ἀκαδημαϊκοί. Ἀλλὰ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου καὶ τῶν διαδόχων του ἐπέτρεπον πολλὰς βασιλικὰς σπατάλας, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ εὐτελεστάτου ἀκαδημαϊκοῦ συμβόλου. Διὸ καὶ τὰ σύμβολα τῶν ἐτῶν 1727-1729 δὲν εἶχον ἀκόμη πληρωθῆ μέχρι τοῦ 1749, ὅτε ὅλοι οἱ ἔχοντες λαμβάνειν αὐτὰ ἀκαδημαϊκοὶ εἶχον μετοικήσει εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Τοῦτο ὅμως δὲν ἤμπόδισε τὰ μέλη τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας νὰ ἐργάζωνται τακτικῶς καὶ μετὰ ζήλου ὑπὲρ αὐτῆς. Διότι ὁ ἀκαδημαϊκὸς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δέχεται νὰ φανῆ κατώτερος τοῦ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν καθήκοντος, κατώτερος τοῦ εὐγενοῦς ἔργου, τὸ ὁποῖον, ἄνευ ἄλλης ὑποχρεώσεως ἢ ἀμοιβῆς, μόνον ἐπὶ λόγῳ τιμῆς, ὑπεσχέθη καὶ ὀφείλει εἰς αὐτήν: ἤτοι νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀληθοῦς, εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ καλοῦ.

Τοιοῦτος ὑπῆρξε πανταχοῦ καὶ τοιοῦτος εἶναι καὶ θὰ εἶναι βεβαίως πάντοτε καὶ παρ' ἡμῶν ὁ ἀκαδημαϊκός: ἤτοι: ἄξιος τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἀκαδημίας, εἰς τὸ ὕψος τοῦ ὑψηλοῦ πνευματικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἰδεώδους, τὸ ὁποῖον αὕτη ἐπιδιώκει!